

Віктор Вергунов,

<https://orcid.org/0000-0002-5476-4845>,

доктор сільськогосподарських наук,

доктор історичних наук, професор,

академік Національної академії аграрних наук України,

директор Національна наукова сільськогосподарська бібліотека

Національної академії аграрних наук України

вул. Героїв Оборони, 10, м. Київ, 03127, Україна

e-mail: dnsbg_uan@ukr.net

Коли закон не гарантує, а лише декларує...

Мета статті – донести до влади, що академічна та національна галузева бібліотека потребує підтримки влади у вирішенні питання отримання окремого приміщення для повноцінного виконання делегованих функцій національної наукової установи. **Методи дослідження.** У дослідженні використано принципи історизму, об'єктивності, системності та комплексності. Зазначена методологія дала змогу проаналізувати організацію та функціонування архівної галузі в українському суспільстві, роль архівів та їх взаємодію з бібліотечними установами та зробити відповідні висновки. **Наукова новизна.** Законодавчі та регулятивні акти, які регламентують діяльність бібліотеки, залишаються тільки декларативними й не впливають на ситуацію, що склалася в бібліотеці стосовно потрібних площ для подальшої продуктивної роботи з виконання статутних функцій. **Висновки.** Висвітлено історичні аспекти побудови для третьої у світі за кількістю фондів аграрної бібліотеки, що зберігає 1,1 млн примірників видань сільськогосподарської та лісотехнічної тематики із 59 країн 32 мовами спеціального приміщення, та її переїзд з Харкова, де вона функціонувала протягом 1924–1970 рр. Засвідчено, що законодавчі та регулятивні акти, які регламентують діяльність бібліотеки, залишаються тільки декларативними й не впливають на ситуацію, що склалася в бібліотеці стосовно потрібних площ для подальшої продуктивної роботи з виконання статутних функцій. Доведено визначну роль і місце установи, що є науково-методичним та координаційним центром для 137 галузевих бібліотек країни та виконавицею функцій галузевого депозитарію, в реалізації державної програми підвищення ефективності інформаційно-бібліотечного й наукового забезпечення вітчизняного агропромислового виробництва з постійним прагненням довершеності, враховуючи, що сільське господарство – найважливіша галузь національного господарства, а аграрна наука – фундамент аграрного виробництва, що потребує постійного науково-інформаційного забезпечення. Акцентується увага на тому, що для створення належних умов повноцінного функціонування Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України – провідної спеціальної бібліотеки України, яка виконує функції, завдання і напрями академічної та загальнодержавної галузевої бібліотеки та згідно з європейськими нормами вже 54 роки потребує державної підтримки у вирішенні питання отримання окремого приміщення для повноцінного виконання делегованих функцій національної наукової установи. Це нагальне питання, яке вирішити самостійно неможливо.

Ключові слова: сільськогосподарська бібліотека, історія, діяльність, спеціальне приміщення, аграрна наука, аграрне відомство, агропромислове виробництво, інформаційний ресурс.

Актуальність теми дослідження. Бібліотеки – це дзеркало пріоритетів суспільства та можновладців. Як виглядає бібліотека – так виглядає її громада, її народ, її держава. І сьогодні бібліотечна система України, як і всі інші складники держави, проходить процес пошуку оптимальності щодо інтеграції в цивілізований світовий простір. Звісно, що він – неоднозначний і потребує докорінних реформаций від будівлі (фотогенічності фасаду) до багатоаспектної діяльності на користь користувачів. Їхні наслідки не завжди можна передбачити або спрогнозувати. На власне переконання, головне – не втратити краще, що на певних етапах розвитку національної ідеї вело вперед. Серед іншого особливе місце належить книзі як документній основі для будь-яких змін. При цьому вона генератор та стабілізатор для прийняття об'єктивного й виваженого рішення. Тому до неї така повага на всіх континентах, різних націй та народностей.

Для цього держава відповідно надає всілякі преференції та підтримку. Ці питання є актуальною темою, що потребують ґрунтовних досліджень.

Аналіз досліджень та публікацій. Порушені питання організації та функціонування бібліотек, зокрема спеціальних, визначні роль і місце їх у забезпеченні просвітницьких потреб країни, особливо в умовах активного розвитку інформаційних технологій та глобалізаційних процесів, є свідченням того, що ці питання є актуальними, затребуваними суспільством й постійно обговорюються на різних платформах, у соцмережах, на конференціях, форумах тощо. Бібліотеки вбачаються відкритими просторами, які роблять свій внесок у розбудову і формування сильнішої України, і вони повинні бути привабливими як зовні, так і зі середини, чого Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України позбавлена.

Мета статті – донести до влади, що академічна та національна галузева бібліотека потребує підтримки влади у вирішенні питання отримання окремого приміщення для повноцінного виконання делегованих функцій національної наукової установи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Здається, що знайдеться не так багато допитливих, які володіють інформацією про наявність в Україні перлини планетарного гатунку – третьої у світі за кількістю фондів аграрної бібліотеки, що зберігає 1,1 млн примірників видань сільськогосподарської та їлісотехнічної тематики із 59-ти країн 32 мовами. Навіть в українському фаховому середовищі лише окремі у такому обізнані. Тут навіть не про місце розташування установи, яка здійснює свою діяльність відповідно до чотирьох законів України, та тим більше про її унікальну історію з питань інформаційно-бібліотечного супроводження наукового процесу провідного сектору економіки країни – агропромислового виробництва. Саме цим питанням, відповідно до пункту II Постанови Української Центральної Ради «Про затвердження бюджету Генерального секретаріату земельних справ на 1917 рік» в м. Києві за адресою Хрещатик, 27, від 16 липня 1917 р. опікується спочатку до 1956 р. служба головного аграрного відомства країни книгозбірня, а нині – Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України (далі ННСГБ НААН). Вона, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 29.10.2003 р. за № 1697, є науково-методичним та координаційним центром для 137 галузевих бібліотек країни та виконавицею функцій галузевого депозитарію. Ті з допитливих, хто поцікавляється, наприклад, енциклопедичними та довідковими видання радянської доби, звернуть увагу на той факт, що ННСГБ НААН з 1969 р. функціонує в м. Києві, але створена відповідно до наказу № 288 від 31.10.1921 р. по Наркомзему УСРР у Харкові. Якщо ж завітають до установи за теперішньою офіційно закріпленою за нею адресою по вул. Героїв Оборони, 10, то з подивом пересвідчатся, що там знаходиться ... Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» Національної академії аграрних наук України (далі ННЦ «ІАЕ»). Тільки уважно придивившись, спостережливі помітять на колоні біля центрального входу в приміщення невеличку вивіску, яка засвідчує, що тут розміщується і ННСГБ НААН. А той, хто розуміється ще й на архітектурі, відразу відзначить незвичне або не типове, порівняно з іншими, конструктивне рішення щодо розміщення самої будівлі під певним кутом. Бо вона побудована таким чином, щоб у частину вікон фасаду якнайменше потрапляло сонячних променів. Це передбачено нормативними документами для безпечного збереження бібліотечних фондів.

Як так сталося, що одну з далекоглядних державотворчих структур часів Української революції 1917–1921 рр., котра фахово виконувала «статутні» функції протягом свого існування, неодноразово довівши визначну роль і вагоме місце у забезпеченні просвітницьких потреб суспільства, (між іншим, у розквіт радянської доби в українській історії для неї таки було побудовано спеціалізоване приміщення у Києві, куди й перевезено її фонди з Харкова), – за часів державності фактично позбавили його, незважаючи на те, що Указом Президента України від 14.12.2012 р. № 700/2012 підтверджено її національний статус та міжнародне визнання. Закономірно постає питання: «Чому та на якій підставі й, звісно, – хто за цим стоїть?!...». На власне переконання, все це можна пояснити тим, що, на жаль, більше 80 законодавчих і регулятивних актів, які регламентують діяльність бібліотеки, лише декларативні й реально не впливають на ситуацію.

Для мене таке риторичне питання не має жодним чином вирішення вже третій десяток років. Як виявилось, воно не полишало й окремих попередників, насамперед, директора, який упродовж 1964–1998 рр. очолював установу, заслуженого працівника культури УРСР Р. Й. Целінського (1928–2005), котрий забезпечував у 1971 р. переїзд бібліотеки з Харкова до Києва. Між іншим, неодноразово робив спробу довести справедливість, а в результаті втратив свою посаду [7, с. 8].

Ще практично з моменту призначення мене директором Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН (далі ЦНСГБ УААН) (нині – ННСГБ НААН) у листопаді 2000 р. було звернув увагу, що існує безліч зовсім незаслужених, а ще більше – неоднозначних неспівпадінь не тільки стосовно «напівпідвальних» умов праці співробітників і рівня посадових окладів, але і щодо форми й наповнення статусності як провідного науково-інформаційного та освітнього центру загальнодержавного значення з проблем сільського господарства (для прикладу згадаю тільки незаконне, десь навіть зухвале, позбавлення права бути бібліотекою-депозитарієм Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) з боку Національного університету біоресурсів і природокористування України) з унікальною за своєю повнотою та змістом колекцією вітчизняних та іноземних видань з ХІХ по ХХІ ст. Останні, до речі, отримали статус національного надбання двома рішеннями уряду, а саме: 1) «Фонд видань, випущених у ХІХ столітті з сільськогосподарської тематики Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук» (Розпорядження від 3.09.2009 р. № 1038-р) та 2) «Колекція наукових видань 1901–1917 років із фондів Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук» (Постанова від 10.11.2021 р. № 1206) «Про наукові об'єкти, що становлять національне надбання».

Такий факт, що ННСГБ НААН в такому унікальному сегменті за наявності фондів після аналогічних бібліотек США та Російської Федерації, йде попереду 190 країн світу, має зобов'язувати державу надавати відповідні заслужені преференції та елементарну повагу й підтримку установі та її працівникам. Як би ми в сучасному сприйнятті не ставилися до «діянь» «радянської доби» в історії України, тим не менш, вона спромоглася побудувати в 1969 р. для ННСГБ НААН спеціальне приміщення в м. Києві з метою зберігання до 3,5 млн видань, куди впродовж пів року (до січня 1970 р.) і був перевезений з Харкова наявний на той час 600-тисячний бібліотечний фонд. Однак за цей час непрохані сусіди ННСГБ НААН фактично перебудували приміщення внутрішньо, включаючи книгосховища, а також добудували ще один поверх. При цьому було ще й знищено так потрібні для повноцінної діяльності бібліотеки допоміжні лабораторії й майстерні

в підвальній частині. Звісно, що їх уже не повернути, як, наприклад, пожежну сигналізацію. За таких обставин довелося перебудувати, й продовжувати це робити ще й сьогодні, деякі приміщення, в яких розміщувалися співробітники, під книгосховища, оскільки вже п'ять останніх років відсутні вільні площі для нових надходжень. Від початку переїзду до Києва співробітники книгозбірні були змушені розміститися на цокольному (підвальному) поверсі, бо всі інші – перший, другий та третій поверхи – зайняли виключно (як сьогодні вони стверджують на законних підставах) працівники на той час Українського науково-дослідного інституту (далі УкрНДІ) економіки та організації сільського господарства імені О. Г. Шліхтера Південного відділення ВАСГНІЛ. До того ж інститут стверджує, що приміщення начебто взагалі будували ... для них, і з цього приводу у фундаменті навіть замурована спеціальна «капсула-послання» для нащадків...!!! Такі твердження, звичайно, захоплюють та, головне, інтригують, але всі офіційні документи (які, за всієї поваги, ну ніяк не скасувати), починаючи з Постанови Київської міської ради від 23.12.1958 р. № 2231 «Про виділення земельної ділянки», пункту 16 наказу № 351 по Міністерству сільського господарства УРСР на виконання Постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 14.02.1956 р. № 253 та ЦК КП України й РМ УРСР від 10.05.1956 р. № 524 «Про заходи щодо покращення роботи науково-дослідницьких установ по сільському господарству», чітко доводять, що Держплану УРСР доручено виділити кошти для будівництва в Києві Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки, і жодного речення про аналогічні заходи щодо УкрНДІ економіки та організації сільського господарства. Таке навіть не звучить при обговоренні питання стосовно майбутнього інституту на Колегії Міністерства сільського господарства УРСР 15.08.1956 р. (про що свідчить п. 6 порядку денного). А «казка», що на той час начебто було заборонено будувати для НДІ приміщення взагалі виглядає як фейк, оскільки паралельно, наприклад, зводилися в Києві корпуси Інституту захисту рослин, Інституту водних проблем і меліорації та ін. Проте, як виявилось згодом, саме інститут, а не бібліотека через чергове диво реалій часів незалежності став тишком-нишком на «законних» підставах і власником будівлі.

Сьогодні навіть можна з впевненістю назвати того чарівника, якому вдалося, повертаючись до гімну пролетарів «...зробити казку реальністю», подолавши всі перешкоди. На жаль, вона виглядає в сьогоденні реаліях таким собі рейдерством, незважаючи на всілякі благі наміри для теперішнього ННЦ «ІАЕ»...!!! Прикро, оскільки пощастило його навіть знати особисто. Мова йде про видатного ученого світового виміру, громадського діяча, одного з організаторів аграрно-економічної науки в Україні, академіка І. І. Лукінова (1927–2004). Чому так?! Бо вважаю І. І. Лукінова одним із найавторитетніших учених за всю історію академічної науки в Україні та надзвичайно порядною людиною. Важко брати на себе відповідальність за його дії після роботи на посаді завідувача сектору економіки та науки Відділу сільського господарства ЦК КПУ, після того, як наймолодший доктор економічних наук в СРСР із 1.01.1967 р. був призначений директором УкрНДІ економіки та організації сільського господарства [1]. Мабуть, бажання довести правильність такого призначення зумовлено його зусиллями та можливостями внести корективи до плану будівництва нового приміщення для ЦНСГБ в Києві, у розробці якого взяв участь її багаторічний директор О. Ф. Корнєєв (1886–1965?), який протягом 1935–1964 рр. очолював Центральну наукову сільськогосподарську бібліотеку. З переходом І. І. Лукінова на посаду директора Інституту економіки АН УРСР в 1976 р. практично всі перебудови

завершилися. Тільки основоположні документи щодо будівництва приміщення так і не змінили, як, до речі, й внесені корективи. Тут можна лише додати, що це робилося з позиції власних кращих умов для своїх співробітників, не думаючи про інших. Але згадаймо вислів відомого персидського філософа Омара Хайяма, який наголошував на тому, що «роби благодать, але не за рахунок інших!»

Сьогодні вже з впевненістю можна стверджувати, що з багатьох позицій у радянський період української історії десь, навіть, як правонаступництво від царської доби «ідеалів» й особливо від «радянщини» – ідеологія будувалася на міфах. Не обійшли вони й ННСГБ НААН. Йдеться про принципові моменти, а саме: щодо підміни дати появи установи та ще більш зухвало – статусу істинного власника будівлі, в якому бібліотека з січня 1970 р. і до сьогодні функціонує практично «в приймах у своїй хаті...!!!». Щось підказує: один міф сприяв появі іншого... А ще з впевненістю можна стверджувати, що перебіг подій взагалі може стати сюжетом для написання такого собі детективу.

Що стосується дати заснування бібліотеки, то тут присутній елемент політиканства, надзвичайно характерного для радянської епохи в українській історії, а саме – щодо виняткової ролі комуністичної партії у будівництві будь-чого в країні. Через його ситуаційних апологетів приймалися адаптовані рішення щодо, наприклад, встановлення будь-яких дат і святкування ювілеїв. Не минули вони й ННСГБ НААН.

Все відбувалося в контексті перебігу історичних подій стосовно України після лютневої революції 1917р. у царській Росії. Так сталося, що воно умовно поділяються на часи Української революції 1917–1921 рр. та остаточного встановлення у січні 1921 р. радянської влади на 85% сучасних українських земель. Після останньої події, звісно все, що, хоча б трохи ідеологічно було пов'язано з першим періодом, нова влада категорично відкидала як прояв, насамперед, націоналізму. Як наслідок, стосовно бібліотеки така підміна відбулася всупереч непохитному в часі твердженні, що створена вона була при головному аграрному відомстві республіки, але вже не в Києві при Генеральному Секретаріаті земельних справ Української Центральної Ради, а виключно відповідно до наказу по Наркомзему УСРР, який розміщувався в Харкові по вул. К. Лібкнехта (тепер Сумська), 62 на основі бібліотеки Харківської губернської земської управи. Як наслідок, аж до моменту прийняття Постанови Верховної Ради України від 22.12.2016 р. № 1807-VIII «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв» цей наказ вважався офіційною датою появи ННСГБ НААН. У процесі підготовки у 2001 р. до відзначення 80-річчя тоді ще Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН були проведені архівні пошуки в Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України) й виявилось, що такого наказу ... не існує. Тобто, де факто він є, але про бібліотеку і тим більше її завідувача там не йдеться. Офіційні документи, якими керувалися при відзначенні 50-річчя створення ЦНСГБ, взагалі завели справу щодо відтворення об'єктивності, в темний кут. Для доведення істини пошуки в архівах продовжили. На жаль, історичні розвідки затягнулися на роки через розбіжність окремих фактів і подій, пов'язаних із діяльністю бібліотеки, передусім це стосувалося 1917–1935 рр., а також часів Другої світової війни. Серед них потрібно виділити питання стосовно відомчої підпорядкованості та паралельного співіснування Центральної сільськогосподарської бібліотеки як при Головному аграрному відомстві, так і координувальних наукових структурах. Окремі «білі плями» вдалося зняти при підготовці до друку першої повноцінної монографії (головне – без політичних

уподобань) – «Державна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН : історія і сьогодення. До 75-річчя Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН як наукової установи» [2], але найбільшої достовірності та контекстності вдалося досягти вже в іншій, а саме: «Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН: історія та сучасність. До 100-річчя від дня створення» [3]. Документно й беззаперечно вдалося, як кажуть, встановити – то це виважену справедливість, що стало можливим лише за нашої державності, а саме: повернути свої, без перебільшення, героїчні витoki та звитяги 1917–1921 рр. та ім'я першого директора, латвійського підданого, випускника Варшавського університету й Ново-Олександрійського інституту сільського господарства та лісівництва Іоганна-Генріха Оттановича Коха (1881–1948). Тим самим довівши, що перші наукові основи цієї установи заклав один із кращих фахівців свого часу, включно з розробленою ним децимальною системою бібліографічної класифікації, а також налагодженням співпраці з провідними бібліотеками світу через книгообмін тощо. За що, відповідно до Розпорядження Київської міської державної адміністрації від 05.09.2019 р. № 1582 «Про встановлення меморіальних дощок у м. Києві» на будівлі бібліотеки встановили його іменну меморіальну дошку за участі Голови Сейму Латвійської Республіки Інари Мурнієце та послів європейських країн [6].

Варто зазначити, що бібліотека не відмовилася від звитяг своїх попередників, які постійно примножуються, на відміну, наприклад, ННЦ «ІАЕ» НААН, що ніяк не бажає згадати своїх предтеч – Синоптично-Кон'юнктурного інституту, заснованого на початку 20-х років минулого століття професором С. Ф. Веселовським, а, тим більше – УкрНДІ економіки та організації сільського господарства, створеного у листопаді 1928 р. При цьому, зупиняючись виключно на даті 10.05.1956 р., бо вважають, що їхні попередники причетні до негативних сфабрикованих політичних процесів у 20–30-х роках минулого століття та що їхня творча спадщина була не варта уваги. Оскільки системно досліджувався цей період, то є підстави наголосити на присутності у цьому випадку політиканства на догоду часу, бо з листопада 1928-го по травень 1931 р. Всеукраїнський НДІ економіки та організації сільського господарства (після ліквідації Сільськогосподарського наукового комітету України) фактично виконував функції ... галузевої академії. Тим самим на інститут покладалось так зване партійне керівництво процесом наукового забезпечення українського аграрного виробництва, насамперед для потреб планової економіки, тобто, була присутня виняткова всездозволеність дій. Хоча провал вже першого «сталінського» п'ятирічного плану призвів до розформування інституту за відрив від реального стану речей у галузі. Але значні преференції залишалися за інститутом і надалі. Вони ще більше розквітли за часів незалежності через, насамперед, персоніфіковані можливості її представників у вищих ешелонах влади. Як наслідок, до речі, було отримані досить сумнівним шляхом «Акт на право володіння землею» й, звісно, приміщення, в якому ННСГБ НААН виявилася орендатором. Ніхто не ставить під сумнів визначну роль інноваційних розробок ННЦ «ІАЕ» для потреб подальшого розвитку українського сільського господарства. Однак щодо узаконеного права бути чи ні власником приміщення – це вже зовсім інший бік питання не тільки історичної, а й людської справедливості. Останні роки особливо довели, що через відсутність можливості, відповідно до чинного законодавства, мати привілеї, здавати приміщення в оренду наприклад, за що отримувати такі бажані додаткові кошти. Слід сказати, що невідповідні умови розміщення

робочих місць у ННСГБ НААН вже неодноразово були причиною для важких захворювань її співробітників, а ННЦ «ІАЕ» в окремі роки здавав до 40% своїх площ в оренду. Крім того, вже кілька років у ННСГБ НААН практично відсутня можливість зберігати новітні надходження, що негативно впливає на подальший системний розвиток та формування конкурентоспроможного інформаційного ресурсу. Прямий конструктивний діалог з інститутом, на жаль, вже не один десяток років не складається. Для досягнення консенсусу потрібне втручання відповідальних осіб на рівні держави, бо ННСГБ НААН заслуговує на гідні умови праці в окремому приміщенні, як, звісно, й ННЦ «ІАЕ». Іншого шляху не існує, оскільки як у ННЦ «ІАЕ», так і бібліотеці працюють люди, які мають честь бути українцями. Тим паче, що ті, хто «приватизував» нашу будівлю натякають останнім часом начебто на світову тенденцію ... втрати доцільності існування класичних бібліотек і заміну на її електронний аналог...! Хоча те, що сьогодні відбувається з електропостачанням змушує замислюватися над збереженням традиційної. Відповідну політику щодо «нівелювання» місця й ролі ННСГБ НААН ННЦ «ІАЕ» проводить з 1969 р. В ідеалі, на рівнях впливу ставиться питання ... приєднання ННСГБ НААН як структурного підрозділу до Інституту. Мав неприємність відчуття цю ситуацію свого часу, коли директор сусідньої установи академік П. Т. Саблук виніс таке питання на розгляд Президії НААН. Авторитетні її члени пропозицію не підтримали, і вона була вилучена з порядку денного після неприємної дискусії. Траплялися й інші, не менш зухвалі пропозиції, але не такі відверті, що свідчили про нерозуміння та ігнорування значення бібліотеки для інформаційно-бібліотечного забезпечення наукового супроводу агропромислового виробництва й обслуговування читачів, яким небайдужа доля подальшого розвитку сільського господарства, а також можливості розвиватися як у прямому, так і опосередкованому значенні, залежно від можливостей керівництва ННЦ «ІАЕ» щодо впливу на владу як у країні, так і по лінії НААН. Згадаю тільки нашу спробу через доручення голови Офісу президента України на звернення народних депутатів України щодо інституалізації нашої діяльності як новітньої та перспективної організаційної форми в діяльності спеціальних бібліотек для майбутнього. Мета такої поведінки одна – спочатку, як кажуть, заговорити питання, а згодом, взагалі зняти з розгляду...!!! Серед «ініціатив» ННЦ «ІАЕ» щодо знецінення діяльності бібліотеки виділяю спробу розробки рубрикатора. Витрачено кошти, а результату не отримано. Існує безліч подібного, але то вже – інша історія останніх 54 років наших взаємин.

Переконаний, що таке може статися й майбутньому з їхньою інституцією. Впевнений, що у разі об'єднання національних Академій в єдину, місце й роль ННЦ «ІАЕ» швидше за все безперспективна, враховуючи наявність у НАН України тринадцяти... інституцій такого профілю...!!!

Може здатися, що питання, яке вчергове порушую після моїх попередніх публікацій [4; 5], не на часі. Але таке бачення у світлі останньої пожежі в ННЦ «ІАЕ», доводить зовсім інше...! Щоб тільки не запізнитися...?! Не варто забувати, що бібліотеки залишаються невід'ємною частиною науково-освітнього, соціально-культурного життя української держави як нині у воєнний час, так і у період повоєнного відновлення, і кожний на своєму, теж бойовому, посту зі збереження генетичної ідентичності нації у вигляді книг, робить велику, можливо не таку, на погляд дилетантів, помітну справу. Зокрема, перед колективом ННСГБ НААН, насамперед, постав виклик – не лише зберегти наявну систему аграрного виробництва, але й закласти підґрунтя для формування соціально спрямованої, відпо-

відної сучасним вимогам стратегії розвитку аграрного сектору економіки України, здатної задовольнити потреби внутрішнього ринку й забезпечити провідні позиції на світовому ринку сільськогосподарської продукції та продовольства.

Висновки. Незважаючи на виклики сьогодення та всілякі негаразди, особливо останніх п'яти років, Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України продовжує працювати й гідно репрезентує свою діяльність, чим закладає засади майбутніх перетворень у практиці агропромислового виробництва. Для ефективного виконання у подальшому загальнодержавних функцій провідної галузевої бібліотеки колективу книгозбірні саме сьогодні потрібна державна підтримка у вирішенні питання щодо отримання для ННСГБ НААН окремого приміщення чи розширення його площі, тобто створення належних умов для повноцінного функціонування провідної спеціальної бібліотеки України згідно з європейськими нормами. Це має стати запорукою примноження успіху в роботі установи, що буде значним внеском колективу бібліотеки у перемогу та відродження незалежної України.

Список бібліографічних посилань

1. Вергунов В. А. «Природа-мать, когда б таких людей ты иногда не посылала миру, заглохла б нива жизни...» [до 80-річчя видатного укр. економіста, акад. І. І. Лукінова]. *Дзеркало тижня*. 2007. 6–12 жовт. [№ 37 (666)]. С. 12.
2. Вергунов В. А. Державна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН : історія і сьогодення. До 75-річчя Держ. наук. с.-г. б-ки УААН як наук. установи. Київ, 2007. 480 с. (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, документах, бібліографії»; кн. 20).
3. Вергунов В. А. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН : історія та сучасність. До 100-річчя від дня створення / ННСГБ НААН. Київ : Аграр. наука, 2017. 464 с. (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, документах, бібліографії»; кн. 100).
4. Вергунов В. А. Чим завинила третя в світі аграрна бібліотека перед Україною...?! *Дзеркало тижня*. Україна. 2024. 15 травн. URL: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/chim-zavinila-tretja-v-sviti-ahrrarnabiblioteka-pered-ukrajinoju.html>
5. Вергунов В. А. Чим завинила третя в світі аграрна бібліотека перед державою...?! *Світгляд*. 2024. № 2 (106). С. 26–28.
6. Державницький урочистий захід, присвячений відкриттю іменної меморіальної дошки першому керманичу Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН протягом 1918–1922 рр., латвійцю за національністю Іоганну-Генріху Оттановичу Коху (18.01.1881–9.04.1948). URL: <https://dnsgb.com.ua/novini/podii/2021/18-travnya-2021-roku-vidbuvsya-derzhavnickij-urochistij-zahid-prisvyachenij-vidkrittyu-imennoi-memorialnoi-doshki-pershomu-kermanichu-nacionalnoi-naukovoi-silskogospodarskoi-biblioteki-naan-protyagom-19181922-rr.-latvijcyu-za-nacionalnistyu-ioga/>
7. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України: 100 років надійності та професіоналізму : путівник / НААН, Нац. наук. с.-г. б-ка ; уклад. : В. А. Вергунов, Л. М. Татарчук, Т. Р. Грищенко. Київ : ТОВ «Наш формат», 2017. 37 с., іл.

References

1. Verhunov, V. A. (2007, October 6–12). "Pryroda-mat, kohda b takykh liudei ty inohda ne posylala miru, zahlokhl b niva zhyzni..." [do 80-richchia vydatnoho ukr. ekonomista, akad. I. I. Lukinova] [Mother Nature, if you sometimes did not send such people to peace, the field of life would be choked...] [to the 80th anniversary of the outstanding Ukrainian. economist, academician I. I. Lukinov]]. *Dzerkalo tyzhnia*. P. 12. [In Ukrainian].
2. Verhunov, V. A. (2007). Derzhavna naukova silskohospodarska biblioteka NAAN : istoriia i sohodennia. Do 75-richchia Derzh. nauk. s.-h. b-ky NAAS yak nauk. ustanovy [State scientific agricultural library of the Ukrainian Academy of Sciences]. (Historical and bibliographic series "Agrarian science of Ukraine in persons, documents, bibliography"; book 20). Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
3. Verhunov, V. A. (2017). Natsionalna naukova silskohospodarska biblioteka NAAN: istoriia ta suchasnist. Do 100-richchia vid dnia stvorennia [National Scientific Agricultural Library of the NAAS history and modernity. To the 100th anniversary of the day of creation]. (Historical and bibliographic series

"Agrarian science of Ukraine in persons, documents, bibliography"; book 100). Kyiv, Ukraine: Ahrar. nauka. [In Ukrainian].

4. Verhunov, V. A. (2024, May 15). Chym zavynyla tretia v sviti ahrarna biblioteka pered Ukrainoiu...?! [What did the world's third agrarian library do to Ukraine...?!] *Dzerkalo tyzhnia*. [In Ukrainian]. Retrieved from <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/chim-zavinila-tretja-v-sviti-ahrarna-biblioteka-pered-ukrajinoju.html> [In Ukrainian].

5. Verhunov, V. A. (2024, No 2(106)). Chym zavynyla tretia v sviti ahrarna biblioteka pered Ukrainoiu...?! [What did the world's third agrarian library do to Ukraine...?!] *Svitohliad*. [In Ukrainian].

6. (2021). Derzhavnytskyi urochystyi zakhid, prysviachenyi vidkryttiu imennoi memorialnoi doshky pershomu kermanychu Natsionalnoi naukovoï silskohospodarskoi biblioteki NAAN protiahom 1918–1922 rr., latviitsiu za natsionalnistiu Iohannu-Henrikhu Ottanovychu Kokhu (18.01.1881–9.04.1948) [State ceremonial event dedicated to the unveiling of a memorial plaque to the first helmsman of the National Agricultural Scientific Library of the National Academy of Sciences of the Russian Academy of Sciences during 1918–1922, Latvian by nationality, Johann-Henrikh Ottanovych Koch (January 18, 1881–April 9, 1948)]. Retrieved from <https://dnsbg.com.ua/novini/podii/2021/18-travnya-2021-roku-vidbuvsya-derzhavnickij-urochistij-zahid-prisvyachenij-vidkryttiu-imennoi-memorialnoi-doshki-pershomu-kermanichu-nacionalnoi-naukovoï-silskogospodarskoi-biblioteki-naan-protyagom-19181922-rr.-latvijcyu-za-nacionalnistyu-ioga/>. [In Ukrainian].

7. Verhunov, V. A., Tatarchuk, L. M., & Hryshchenko, T. R. (Comps.). (2017). Natsionalna naukova silskohospodarska biblioteka Natsionalnoi akademii ahrarnykh nauk Ukrayiny: 100 rokiv nadiinosti ta profesionalizmu: putivnyk [National Scientific Agricultural Library of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine: 100 years of reliability and professionalism: a guide]. Kyiv, Ukraine: TOV "Nash format". [In Ukrainian].

Viktor Verhunov.

<https://orcid.org/0000-0002-5476-4845>,

Doctor of Agricultural Sciences, Doctor of Historical Sciences,

Professor, Academician of the National Academy of Agrarian Sciences,

Director,

National Scientific Agricultural Library of the National Academy of Agrarian Sciences

WHEN THE LAW DOES NOT GUARANTEE, BUT ONLY DECLARES...

The purpose of the article is to convey to the authorities that the academic and national branch library needs the support of the authorities in solving the issue of obtaining a separate room for the full performance of the delegated functions of the national scientific institution. **Research methods.** The research uses the principles of historicism, objectivity, systematicity, and comprehensiveness. The specified methodology made it possible to analyze the organization and functioning of the archival industry in Ukrainian society, the role of archives and their interaction with library institutions, and to draw appropriate conclusions. **Scientific novelty.** The legislative and regulatory acts that regulate the activity of the library remain only declarative and do not affect the situation that has developed in the library in relation to the necessary areas for further productive work on the performance of statutory functions. **Conclusions.** The article highlights historical aspects of the construction of the third largest agricultural library in the world, which stores 1.1 million copies of publications on agricultural and forestry topics from 59 countries in 32 languages, and its relocation from Kharkiv, where it operated during 1924–1970. The institution is a scientific, methodical, and coordination center for 137 branch libraries of the country and performs the functions of a branch depository. The article describes its significant role and place in the implementation of the state program for increasing the efficiency of information, library and scientific support of domestic agro-industrial production with a constant striving for perfection, given that rural agriculture is the most important branch of the national economy, and agricultural science is the foundation of agricultural production, which requires constant scientific and information support. Attention is *focused* on the fact that in order to create proper conditions for the full functioning of the National Scientific Agricultural Library of the National Academy of Agrarian Sciences – the leading special library of Ukraine, which performs the functions, tasks and directions of an academic and national branch library and in accordance with European norms for 54 years, it needs state support in solving the issue of obtaining a separate premises for the full performance of the delegated functions of the national scientific institution. This is an urgent issue that cannot be solved on our own.

Keywords: agricultural library, history, activity, special premises, agricultural science, agricultural department, agro-industrial production, information resource.

National Scientific Agricultural Library of the National Academy of Agrarian Sciences

Heroiv Oborony st., 10, Kyiv, 03127, Ukraine

e-mail: dnsbg_uan@ukr.net

Стаття надійшла до редакції 03.07.2024 р.